

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม

๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม

๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ พระภิกษุและสามเณรที่เป็นนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประจำจังหวัดนครปฐม ชั้นประโยค ๑-๒ จำนวน ๑๔๓ รูป ซึ่งได้มาจากการใช้วิธีเปิดตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เพื่อป้องกันการตอบที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) จากทุกพื้นที่ ตามสัดส่วนของประชากรศึกษาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ ค่าความคาดเคลื่อน .๐๕ จากกลุ่มประชากรของพระภิกษุและสามเณรที่เป็นนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประจำจังหวัดนครปฐม ชั้นประโยค ๑-๒ จำนวน ๒๒๖ คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Chi-Square Tests เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม” สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัย ได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่เป็นสามเณรที่เป็นนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประจำจังหวัดนครปฐม ชั้นประโยค ๑-๒ มีจำนวน ๙๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๓๔ และพระภิกษุมีจำนวน ๕๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๖๖ ด้านอายุส่วนใหญ่มีอายุ ๑๐ - ๑๕ ปี มีจำนวน ๖๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๖๖ รองลงมาอายุ ๑๖ - ๒๐ ปี มีจำนวน ๓๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๘ ลำดับต่อมาคือมีอายุตั้งแต่ ๒๖ ปีขึ้นไปมีจำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘๘ และสุดท้ายมีอายุ ๒๑ - ๒๕ ปี จำนวน ๒๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓๘ ด้านจำนวนปีที่บวช (พรรษา) ส่วนใหญ่มีจำนวนปีที่บวช (พรรษา) ๓ - ๔ ปี มีจำนวน ๖๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๖ รองลงมาอายุ ๑ - ๒ ปี มีจำนวน ๕๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๔๖ และสุดท้าย ๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗๘ และด้านระยะเวลาที่ศึกษา ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ศึกษา ๓ - ๔ ปี มีจำนวน ๗๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๖๕ รองลงมา ๑ - ๒ ปี มีจำนวน ๔๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒๗ และสุดท้าย ๕ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๒๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๘ ตามลำดับ

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม

พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความสำเร็จ ความเจริญเติบโตส่วนบุคคล การยกย่อง ความก้าวหน้า ความรับผิดชอบ และค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับน้อยที่สุด ได้แก่ ลักษณะของงาน ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านความสำเร็จ พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ด้านความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ งานที่ท่านได้รับมอบหมายมักสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ท่านสามารถวางแผนการเรียนเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นและท่านสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ จากการเรียนได้สำเร็จ และเจ้าสำนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนของท่าน ตามลำดับ

๒. ด้านการยกย่อง พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ด้านการยกย่อง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ ผลการเรียนของท่านได้รับ

การยอมรับจากเจ้าสำนัก เจ้าสำนักมอบรางวัลให้ในความสำเร็จของท่าน และเพื่อนร่วมห้องมีความพอใจในการเรียนของท่าน ตามลำดับ

๓. ด้านลักษณะของงาน พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อต้องทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ ต้องมีความเอาใจใส่ ในการเรียน ต้องมีความขยันสม่ำเสมอ เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง และต้องมีความเข้มแข็ง อดทน ในการเรียน ตามลำดับ

๔. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ อ่านหนังสือทันทีที่ได้รับมอบหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และไม่ละทิ้งการเรียน และท่านหมั่นหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง ขยันหมั่นเพียรในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ และเรียนด้วยความเพียรแม้การเรียนนั้นจะมีอุปสรรค และต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ตามลำดับ

๕. ด้านความก้าวหน้า พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ด้านความก้าวหน้า อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อไต่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องของการเรียนของตนอยู่ตลอดเวลา อยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียน พิจารณาแผนการเรียนเพื่อสร้างระบบที่ชัดเจนและดีขึ้นไปครั้งต่อไป และท่านได้รับการสนับสนุนจากสำนักเรียนในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ตามลำดับ

๖. ด้านความเจริญเติบโตส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ด้านความเจริญเติบโตส่วนบุคคล อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ ท่านมีความพร้อมที่จะเรียนให้มีการพัฒนาตนเองทั้งกายและใจ ท่านมีการพัฒนาการเรียนของตนเองอยู่เสมอ และยินดีรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมห้องและพร้อมปฏิบัติตาม ตามลำดับ

**๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับแรงจูงใจในการเรียน
บาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำ
จังหวัดนครปฐม**

ผลการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่ทำการศึกษา คือ สถานภาพ อายุ จำนวนปีที่บวช (พรรษา) และระยะเวลาที่ศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม โดยพิจารณาจากค่า Chi-Square (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จากผลการวิจัยพบว่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม กับตัวแปรต้น คือ สถานภาพ อายุ จำนวนปีที่บวช ระยะเวลาที่ศึกษา มีค่าข้อมูลสูญเสียจำนวน ๖ รูป จึงต้องใช้ค่าที่ถูกต้อง คือ ๑๓๗ รูป ซึ่งมีผลรวมเท่ากับ ๑๔๓ รูป ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ สถานภาพของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม โดยใช้สถิติ Chi-Square (χ^2) ได้ค่าเท่ากับ ๑๙.๖๕ และค่า sig = ๐.๐๐ ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ได้ตั้งขึ้นคือ ๐.๐๕ จึงสามารถสรุปได้ว่า สถานภาพของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ อายุของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม โดยใช้สถิติ Chi-Square (χ^2) ได้ค่าเท่ากับ ๒๒.๑๕ และค่า sig = ๐.๐๑ ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ได้ตั้งขึ้นคือ ๐.๐๕ จึงสามารถสรุปได้ว่า อายุของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ จำนวนปีที่บวช (พรรษา) ของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม โดยใช้สถิติ Chi-Square (χ^2) ได้ค่าเท่ากับ ๒๓.๑๓ และค่า sig = ๐.๐๐ ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ได้ตั้งขึ้นคือ ๐.๐๕ จึงสามารถสรุปได้ว่า จำนวนปีที่บวช (พรรษา) ของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ระยะเวลาของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอริยบท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม โดยใช้สถิติ Chi-Square (χ^2) ได้ค่าเท่ากับ ๒๗.๑๕ ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งขึ้นคือ ๐.๐๕ จึงสามารถสรุปได้ว่า ระยะเวลาของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอริยบท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่ทำการศึกษา คือ สถานภาพ อายุ จำนวนปีที่บวช(พรรษา) และระยะเวลาที่ศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอริยบท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ปรากฏว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอริยบท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม

๑. ด้านความสำเร็จ เจ้าสำนักเรียนควรมีรางวัลตอบแทนผู้ที่สอบประโยคบาลีผ่านในแต่ละระดับ และกำหนดรางวัลตอบแทนในแต่ละระดับที่ชัดเจน นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีคิดเห็นจำนวน ๕๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒๖

๒. ด้านการยกย่อง เจ้าสำนักเรียนควรประกาศยกย่อง ชมเชย ผู้ที่สำเร็จในการเรียนต่อหน้าสาธารณชน และสนับสนุนผู้ที่ยังเรียนไม่ผ่าน นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีคิดเห็นจำนวน ๔๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๔๗

๓. ด้านลักษณะของงาน เจ้าสำนักเรียนควรวางวิธีการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยวิธีการใหม่ๆ นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีคิดเห็นจำนวน ๒๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๘

๔. ด้านความรับผิดชอบ เจ้าสำนักเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการวางแผนการเรียนรู้ นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีคิดเห็นจำนวน ๓๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๗

๕. ด้านความก้าวหน้า เจ้าสำนักเรียนควรสนับสนุน และให้ความสำคัญกับผู้ประสบความสำเร็จ นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีคิดเห็นจำนวน ๑๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๙

๖. ด้านความเจริญเติบโตส่วนบุคคล เจ้าสำนักเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการแสดงความสามารถส่วนตัว ในการเล่าเรียน นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีคิดเห็นจำนวน ๒๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๘

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม

แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม จากการศึกษา พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอุดร อุตฺโตโร (มากติ)^๑ ได้วิจัยเรื่อง “แรงจูงใจของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุสามเณรมีแรงจูงใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนวัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธานินทร์ จิตฺติโร (อินทวิ)^๒ ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า มี นักเรียนตอบแบบสอบถาม ๑๙๒ รูป ระดับอายุของนักเรียนส่วนใหญ่ ๑๖-๒๐ ปี การศึกษาเดิมก่อนเข้าเรียนพบว่า ส่วนมากจบชั้นประถมศึกษา ๖ เกี่ยวกับครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่เด็กอาศัยอยู่กับบิดามารดา บิดามารดาอยู่ด้วยกันและยังมีชีวิตอยู่ อาชีพของบิดามารดาพบว่าส่วนใหญ่ทำนา รายได้ส่วนใหญ่ระบุไม่ได้ เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน นักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ดังนี้

^๑พระมหาอุดร อุตฺโตโร (มากติ), “แรงจูงใจของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔),

^๒พระมหาธานินทร์ จิตฺติโร (อินทวิ), “การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕),

๑. ด้านความสำเร็จ จากการศึกษา พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ งานที่ท่านได้รับมอบหมายมักสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ท่านสามารถวางแผนการเรียนรู้เพื่อ ป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นและท่านสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว จากการเรียนได้สำเร็จ และเจ้าสำนัก เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนของท่าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาธานินทร์ จิตวิโร (อิน ทวี)** ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัย พบว่า มี นักเรียนตอบแบบสอบถาม ๑๙๒ รูป ระดับอายุของนักเรียนส่วนใหญ่ ๑๖-๒๐ ปี การศึกษา เดิมก่อนเข้าเรียนพบว่า ส่วนมากจบชั้นประถมศึกษา ๖ เกี่ยวกับครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่เด็กอาศัย อยู่กับบิดามารดา บิดามารดาอยู่ด้วยกันและยังมีชีวิตอยู่ อาชีพของบิดามารดาพบว่าส่วนใหญ่ทำนา รายได้ส่วนใหญ่ระบุไม่ได้ เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๘๘) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อคำถามราย ข้อแล้ว สามารถปรับเข้ากับหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเรื่องอิทธิบาท ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมการ นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ซึ่งได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา คือ เมื่อนักเรียนมีความ ต้องการจะประสบความสำเร็จทางการเรียนแล้ว นักเรียนควรจะต้องมีความขยันหมั่นเพียร มีความคิดและ จิตใจที่ตั้งมั่นในการศึกษาเล่าเรียน พร้อมทั้งมีความคิดไตร่ตรองโดยใช้เหตุผลต่อการเรียน ผลจากการ ศึกษาวิจัยในครั้งนี้นอกจากทำให้ทราบระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนัก เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน วิทยาลัยพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จ.ศรีสะเกษ แล้ว ยังสามารถนำผลไปปรับใช้ในการ จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น มีการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสนใจ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอก ห้องเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียน เพื่อเพิ่ม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน”

๒. ด้านการยกย่อง จากการศึกษา พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็น อยู่ ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ ผลการเรียนของท่านได้รับการยอมรับจากเจ้าสำนัก เจ้าสำนักมอบรางวัลให้ในความสำเร็จของท่าน และเพื่อนร่วมห้องมีความพอใจในการเรียนของท่าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาศิweiseน ญาณ เมธี (กาญจน์บุตร)** ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการใช้อิทธิบาท ๔ ของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑” ผลการวิจัย พบว่า ๑. การใช้อิทธิบาท ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหาร

“พระมหาธานินทร์ จิตวิโร (อินทวี), “การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลายในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ”, **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสนมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕),

โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑ นั้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๐๐ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจ) ด้านวิริยะ (ความเพียร) ด้านจิตตะ (การเอาใจใส่) และด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) พบว่า ด้านฉันทะมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๔.๐๘ รองลงมา ได้แก่ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา และด้านวิริยะ ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีฉันทะความพึงพอใจและการเอาใจใส่เป็นอย่างดี เพื่อให้การบริหารงานโรงเรียนมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลและบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งใจ ๒. การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนนั้น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๘๖ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการบริหารงานของโรงเรียนทั้ง ๔ ด้าน โดยด้านการบริหารบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ๓.๙๑ รองลงมา ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านงบประมาณตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารบุคคลและด้านวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษามากกว่าการบริหารงานทั่วไป ๓. การเปรียบเทียบการใช้อิทธิบาท ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารงานโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑ นั้น พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารงานมากกว่าคณะครู แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คณะครูได้ใช้หลักฉันทะและหลักจิตตะมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ในขณะที่ด้านวิริยะและด้านวิมังสานั้นทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีผลการใช้ที่ไม่แตกต่างกัน^๔

๓. ด้านลักษณะของ จากการศึกษา พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อต้องทบทวนบทเรียน อยู่เสมอ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ ต้องมีความเอาใจใส่ ในการเรียน ต้องมีความขยันสม่ำเสมอ เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง และต้องมีความเข้มแข็ง อดทน ในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมนัส ธมมโร (มีมติ)** ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาวิธีสร้างแรงจูงใจจากพุทธวิธีการสอน” ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาทฤษฎีและแนวคิด สรุปว่าแรงจูงใจหมายถึง สภาวะที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา โดยอาศัยแรงขับทั้งภายในภายนอก และปัจจัยต่างๆ อีกหลายประการ โดยผู้สร้างแรงจูงใจต้องมีความสามารถในการนำทฤษฎีมาปรับใช้อ่านบุคคลและสถานการณ์ให้ออกพร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ผลการศึกษาที่เป็นการวิจัยเชิงเอกสารค้นคว้าจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องได้พบว่า ก่อนแสดงธรรมทุกครั้ง พระพุทธเจ้าทรงเตรียมความพร้อมของบุคคลทุกชั้นวรรณะที่ทรงโปรดแสดงธรรม โดยสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพร้อมทั้ง

^๔พระมหาศิวะเสน ญาณเมธี, “ศึกษาการใช้อิทธิบาท ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต ๑”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒),

ทางด้านร่างกายและจิตใจ ได้แก่ การสร้างความศรัทธาให้กับคุณนั้นๆ หรือคุณะนั้นๆ มีต่อพระองค์ คำพูดที่โน้มน้าวใจ การแสดงปาฏิหาริย์ สื่อการสอน การอุปมาเปรียบเทียบ นิทานชาดกต่างๆ และการแสดงอนุพุทธานุภาพ หลักการประยุกต์ใช้แรงจูงใจจากพุทธวิธีสอน คือ สร้างแรงจูงใจเพื่อให้ทุกคนพึ่งตนเองได้ กระตุ้นให้ลงมือกระทำอย่างต่อเนื่องจนเกิดผลเปลี่ยนแปลงในชีวิต ไม่เป็นผู้หลงหรือผู้เสพจนขาดสติ มีความเพียรอดทนที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ด้วยตัวของตัวเองจนเกิดผลประโยชน์กับตนเองและสังคมรอบข้าง^๕

๔. ด้านความรับผิดชอบ จากการศึกษา พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ อ่านหนังสือทันทีที่ได้รับมอบหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และไม่ละทิ้งการเรียน และทำนุบำรุงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง ขยันหมั่นเพียรในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ และเรียนด้วยความเพียรแม้การเรียนนั้นจะมีอุปสรรคและต้องใช้ระยะเวลายาวนาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นางสาวณิชกัฏฐ์ เงินจตุรัส** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ โรงเรียนวรรณรัตน์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดอิทธิบาท ๔ พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ว่า อิทธิบาท ๔ มีองค์ประกอบ ดังนี้ ฉันทะ หมายถึง สร้างความพอใจในกุศล คือ ประสงค์จะทำยิ่งขึ้น... วิริยะ หมายถึง การปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวาจา จิตตะ ความเพียรที่มุ่งมั่น ปรารภความเพียรไม่ทอดทิ้งภาระ... วิมังสา หมายถึง ปัญญาภิรยาที่รู้ชัด ความไม่หลง... พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับอิทธิบาท ๔ สรุปได้ว่า อิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมไม่เคยล้าสมัย เป็นทางแห่งความสำเร็จ แก่ผู้นำไปปฏิบัติ มี ๔ ประการ คือ ฉันทะ รักงาน พอใจทำสิ่งนั้น วิริยะ สู้งานพากเพียรทำ จิตตะ ใส่ใจงานเอาจิตฝึกฝน วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา ใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต) กล่าวว่า อิทธิบาท ๔ นอกจากจะเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานที่ทำแล้ว อิทธิบาทยังเป็นอายุวัฒนธรรม คือ ความเป็นเหตุให้คนมีอายุยืนยาวอีกด้วย อิทธิบาท ๔ เกื้อหนุนกัน เช่น เกิดฉันทะ มีใจรักแล้วก็ให้พากเพียร เมื่อพากเพียรแล้วก็เอาใจใส่เสมอ และเปิดช่องให้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง วิธีการประยุกต์อิทธิบาท ๔ ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้บริหาร ครู จัดกิจกรรมแทรกเพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของหลักอิทธิบาท ๔ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การอบรมคุณธรรม จริยธรรมทุกวันหน้าเสาธง แทรกเรื่องของบุคคลหรือนักเรียนผู้ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้คะแนนระดับดีเยี่ยม ได้รับรางวัลการแข่งขันต่างๆ ก็เพราะใช้อิทธิบาท ๔ นอกจากนี้ในการสอนครู ก็แทรกคุณธรรมเรื่องอิทธิบาท ๔ ในโอกาสต่างๆ เช่น ค่าอบรมคุณธรรม จริยธรรม วิทยากรเน้นการสอดแทรกคุณธรรมคืออิทธิบาท ๔ เป็นหลัก ผลการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการประกอบอาชีพ

^๕พระมนัส ธมฺมโรโต (มีมณี), “ศึกษาวิธีสร้างแรงจูงใจจากพุทธวิธีการสอน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔),

คือ หลักธรรมที่ช่วยให้ทำงานสำเร็จ ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในการเรียนการสอน คือเป็นอาชีพหลัก ถ้าทำแล้วต้องมีความรับผิดชอบในการบริหารการเรียนรู้ ต้องดูแลการเรียนรู้ให้ดี วิริยะ ความเพียรพยายามในการเรียน คือตั้งใจทำ ต้องมีความรับผิดชอบสูง การเรียนรู้ที่ได้ออกมาดีและมีคุณภาพ จิตตะการเอาใจฝักใฝ่คือความคิดเอาใจจดจ่อในการเรียนและทำงาน ทำแล้วอยากให้ออกได้หลายๆ ตามรูปแบบที่ต้องการมาก็ทำได้หมด วิมังสา การพิจารณาใคร่ครวญ คือ ต้องปรับปรุงอยู่เสมอในทุกๆ วัน เพราะว่าจะต้องมีการเรียนการสอนให้ดี และประสบผลสำเร็จได้ต้องแสวงหาความรู้ หรือมองงานให้ออก ในขณะกำลังศึกษาเรียนรู้ให้เกิดประสบการณ์เกิดผลงานที่สำเร็จได้ตามที่พึงประสงค์ ซึ่งจากการศึกษาทำให้เห็นความสำคัญและประโยชน์คุณค่าของอิทธิบาท ๔ ที่มีต่อผู้บริหารและครู รวมถึงการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนวรรณศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖^๖

๕. ด้านความก้าวหน้า จากการศึกษา พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องของการเรียนของตนอยู่ตลอดเวลา อยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียน พิจารณาแผนการเรียนเพื่อสร้างระบบที่ชัดเจนและดีขึ้นไปครั้งต่อไป และท่านได้รับการสนับสนุนจากสำนักเรียนในการพัฒนาความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชาตรี แนวจำปา** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ และด้านจิตตะ ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก สำหรับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง^๗

๖. ด้านความเจริญเติบโตส่วนบุคคล จากการศึกษา พบว่า นักเรียนบาลีชั้นประโยค ๑-๒ มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับ ได้แก่ ท่านมีความพร้อมที่จะเรียนให้มีการพัฒนาตนเองทั้งกายและใจ ท่านมีการพัฒนาการเรียนของตนเองอยู่เสมอ และยินดีรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมห้องและพร้อมปฏิบัติตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สถิต รัชปต์** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ใน

^๖นางสาวณิชาภัทร เงินจตุรัส, “การประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ โรงเรียนวรรณรัตน์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖),

^๗ชาตรี แนวจำปา, “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓),

การศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาคุุฬส” ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจในองค์ประกอบของอิทธิบาท ๔ อันประกอบไปด้วยฉันทะ คือ ความพึงพอใจ วิริยะ คือ ความเพียร จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ วิมังสา คือ ความไตร่ตรองโดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องตรงกัน ด้านวิธีปฏิบัตินั้น พบว่า นักศึกษาคุุฬสส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนคติที่คล้ายคลึงกันว่าในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นแล้วเป้าหมายที่ตั้งไว้คือประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ทำ ต้องเริ่มที่ฉันทะให้เกิดขึ้นในใจก่อนเพื่อรักชอบที่จะทำสิ่งนั้นจากนั้นจึงต้องใช้วิริยะใช้ความพยายามสุดความสามารถและต้องอาศัยจิตตะ คือการเอาใจจดจ่อต่อสิ่งที่ตนทำ หากเกิดปัญหาอุปสรรคก็ใช้วิมังสา คือ การไตร่ตรองหาเหตุผลพยายามแก้ไขปัญหการงานก็จะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด^๔

๕.๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม

๑. จากผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของผู้เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม สัมพันธ์กัน ทั้งนี้เนื่องจาก สถานภาพของผู้เรียนนั้นมีความใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นางสาวรัชยา พ่วงกลับ^๕ ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาใน อำเภไศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภไศาลี จังหวัดนครสวรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๓ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการศึกษาหลักอิทธิบาท ๔ ที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภไศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, กลุ่มอายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่ง, และอายุราชการ โดยภาพรวมระดับการศึกษาหลักอิทธิบาท ๔ ที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภไศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยเมื่อมองในภาพรวมและแบ่งเป็นกลุ่มตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มอายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่ง, และอายุ

^๔ สกิต รัชปติย, “การประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาคุุฬส”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘),

^๕ นางสาวรัชยา พ่วงกลับ, “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖),

ราชการ ก็พบว่าไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และยังพบว่าแตกต่างกัน ยอมรับ สมมติฐานการวิจัย เฉพาะสถานภาพส่วนบุคคล ดังนี้ ตำแหน่ง คือ ด้านฉันท์ก็พบว่าแตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑ และด้านวิริยะ ก็พบว่าแตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. จากผลการวิจัยพบว่า อายุของผู้เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม สัมพันธ์กัน ทั้งนี้เนื่องจาก สถานภาพของผู้เรียนนั้นมีความใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระปลัดสมควร อธิปุณฺโณ (วงศ์วรรณ)**^{๑๐} ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาครนั้น พบว่าพระสงฆ์ที่มีตำแหน่ง/หน้าที่ อายุ พรรษา วุฒิ การศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความสัมพันธ์กันซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยทุกข้อที่ตั้งไว้

๓. จากผลการวิจัยพบว่า จำนวนปีที่บวช (พรรษา) ของผู้เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม สัมพันธ์กัน ทั้งนี้เนื่องจาก สถานภาพของผู้เรียนนั้นมีความใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระมหาสมใจ ธนิสโร (ประเสริฐนุช)**^{๑๑} ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ๑.ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๐ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าความคิดเห็นของนักเรียนปริยัติธรรมแผนกบาลีที่มีต่อการดำเนินงานด้านหลักสูตรและด้านสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสภาพแวดล้อมของวัดและด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนปริยัติธรรมแผนกบาลีที่มีต่อปัจจัยใน

^{๑๐}พระปลัดสมควร อธิปุณฺโณ (วงศ์วรรณ), “การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดสมุทรสาคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖),

^{๑๑}พระมหาสมใจ ธนิสโร (ประเสริฐนุช), “ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕),

การดำเนินงานจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระภิกษุสามเณรที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาปริยัติธรรม (นักธรรม) วุฒิการศึกษาปริยัติธรรม (เปรียญธรรม) และระยะเวลาที่สังกัดอยู่ภายในวัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีไม่แตกต่างกัน

๔. จากผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาของผู้เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักสถิติบท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม สัมพันธ์กัน ทั้งนี้เนื่องจาก สถานภาพของผู้เรียนนั้นมีความใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมชาย ไมตรี^{๑๒} ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาของพระสงฆ์ในประเทศไทย : กรณี ศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี” พบว่าร้อยละ ๖๘.๙ เห็นว่า ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในปัจจุบัน มีความเหมาะสมปานกลาง ร้อยละ ๒๒.๙ เห็นว่า มีความเหมาะสมมากและร้อยละ ๘.๒ เห็นว่า มีความเหมาะสมน้อย ซึ่งค่าเฉลี่ยความเห็นจะอยู่ที่ ๓.๑๙ คือมีความเห็นที่เหมาะสมปานกลาง จากการศึกษาความสัมพันธ์ด้านตัวแปร พบว่าตัวแปรอิสระส่วนมาก มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีเพียง ๓ ตัว ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ ความเป็นกรรมการตรวจสอบบาลีสนาทหลวง การตั้งเป้าหมายในการจบการศึกษาบาลี และความคิดในการลาสิกขา ด้านความคิดเห็นของนักเรียนบาลีในการปรับปรุงระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ได้นำเสนอผลการศึกษาเป็น ๒ ส่วน คือ ความคิดเห็นในการปรับปรุงระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งผลการศึกษาปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก หรือร้อยละ ๘๓.๔ เห็นด้วยในการปรับปรุงระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ร้อยละ ๑๖.๑ ตอบว่าไม่แน่ใจ ร้อยละ ๐.๕ ตอบว่าไม่เห็นด้วย สรุปได้ว่าพระภิกษุสามเณรที่เป็นนักเรียน พระปริยัติธรรมแผนกบาลี จะเห็นว่าระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในปัจจุบันมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อศึกษาในประเด็นที่ว่าด้วยความเห็นในการปรับปรุงระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีแล้วกลับมีความเห็นด้วยอย่างมาก ซึ่งความเห็นนี้ยังสะท้อนให้เห็นจากความคิดเห็นทั่วไปตามที่กล่าวแล้ว

๕.๒.๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

๑. แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักสถิติบท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ในด้านความสำเร็จ จะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ นั้นงานที่ได้รับมอบหมายมักสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งหมายถึงว่านักเรียนต้องการที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้เต็มที่และดีที่สุดเพื่อความสำเร็จ ทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยเจ้าสำนักเรียนควรมี

^{๑๒} สมชาย ไมตรี, การศึกษาของพระสงฆ์ในประเทศไทยกรณีศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี งานวิจัยค้นคว้าอิสระ, รายงานการวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๓๙),

รางวัลตอบแทนผู้ที่สอบประโยคบาลีผ่านในแต่ละระดับ และกำหนดรางวัลตอบแทนในแต่ละระดับที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนบาลี

๒. แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอริยบท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ในด้านการยกย่อง จะเห็นได้ว่า ผลการเรียนรู้ได้รับการยอมรับจากเจ้าสำนัก ซึ่งหมายถึงว่านักเรียนต้องการให้เกิดความเคารพตนเอง ความรู้สึกที่ตนเองเป็นผู้ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ความต้องการสถานภาพ ความมีชื่อเสียงเกียรติยศ เป็นส่วนสำคัญของความต้องการเคารพยกย่องในความสามารถและรู้สึกที่ตนเป็นผู้ที่มีประโยชน์และมีความสำคัญ ทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยเจ้าสำนักเรียนควรประกาศยกย่องชมเชย ผู้ที่สำเร็จในการเรียนต่อหน้าสาธารณชน และสนับสนุนผู้ที่ยังเรียนไม่ผ่าน ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนบาลี

๓. แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอริยบท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ในด้านลักษณะของงาน จะเห็นได้ว่า ต้องมีความเอาใจใส่ ในการเรียน ซึ่งหมายถึงว่านักเรียนต้องการพัฒนาความรู้ ความสามารถ รู้สึกที่ตนมีความสำคัญ ทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยเจ้าสำนักเรียนควรหาวิธีการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยวิธีการใหม่ๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนบาลี

๔. แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอริยบท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ในด้านความรับผิดชอบ จะเห็นได้ว่า อ่านหนังสือทันทีที่ได้รับมอบหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และไม่ละทิ้งการเรียน ซึ่งหมายถึงว่านักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนบาลีไว้ จึงเกิดแรงขับซึ่งเป็นแรงผลักดันตนเอง เพื่อให้สอบบาลีได้ ทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยเจ้าสำนักเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการวางแผนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนบาลี

๕. แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอริยบท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ในด้านความก้าวหน้า จะเห็นได้ว่า นักเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียน ซึ่งหมายถึงว่านักเรียนต้องการที่พัฒนาตนเองของตนเองให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยเจ้าสำนักเรียนควรสนับสนุนและให้ความสำคัญผู้ที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนบาลี

๖. แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม ในด้านความเจริญเติบโตส่วนบุคคล จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนให้มีการพัฒนาตนเองทั้งกายและใจ ซึ่งหมายถึงว่านักเรียนมีความรับผิดชอบเฉพาะส่วนของเขา และเขามีอิสระที่จะตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองเพื่อพัฒนาศักยภาพของตัวเอง ทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยเจ้าสำนักเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการแสดงความสามารถส่วนตัว ในการเล่าเรียน ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนบาลี

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อให้การจัดการเรียนบาลีเป็นไปด้วยความก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพ

๒. นโยบายด้านการบริหารงานวิชาการควรเป็นไปเพื่อสร้างสรรค์งานให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานโดยมีหลักฉันทะ หลักวิริยะ หลักจิตตะ และหลักวิมังสา ประกอบด้วยทุกครั้งที่จะทำให้การปฏิบัติงานเกิดผลสำเร็จได้

๓. ควรมีนโยบายสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ นักเรียน เช่น รางวัล ค่าตอบแทน การท่องเที่ยวเชิงวิชาการ หรือการชมเชยเมื่อเรียนดี เพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้เรียนและเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนคนอื่นและเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนรักที่จะทุ่มเทในการเรียนอย่างเต็มความสามารถ

๔. ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างเป้าหมายและความความสำเร็จของงานให้จิตใจของนักเรียนจดจ่อในการเรียน โดยการส่งเสริมการอบรมจิตใจของนักเรียนให้มากขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติการ

๑. ควรนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. ควรนำปัญหาที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาให้มีความชัดเจนมากขึ้น

๓. ในการจัดการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นและพัฒนาการเรียนรู้อย่างบูรณาการตามกระบวนการของอิทธิบาท ๔ ที่ควบคุม ทั้งด้าน กาย และจิตใจ รวมไปถึงสติปัญญา แล้วนำหลักการเหล่านั้นไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ที่จะเกิดประโยชน์แก่ตนเอง

๔. ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญและนำหลักอิทธิบาท ๔ และนำหลักธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีแนวทางในการสนับสนุนการทำการวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นต่อไปนี้

๑. ควรเปลี่ยนกลุ่มประชากรในการทำวิจัยเป็นกลุ่มประชากรในพื้นที่เขต และจังหวัดอื่น เพื่อให้เกิดความหลากหลายของข้อมูล

๒. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มประชากรในการทำวิจัยเป็นคณะครูอาจารย์ที่รับผิดชอบ และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม

๓. ควรศึกษาการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เขตอื่นๆ หรือต่างจังหวัดเพื่อให้ทราบถึงแรงจูงใจในการเรียนบาลีของนักเรียนชั้นประโยค ๑-๒ ตามหลักอิทธิบาท ๔ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ว่าเป็นอย่างไร

๔. ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อจะได้ทราบรายละเอียดด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยแบบสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) เช่น คณะครูผู้รับผิดชอบผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นต้น